

II

(Közlemények)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS
ÜGYNÖKSÉGEITŐL SZÁRMAZÓ KÖZLEMÉNYEK

EURÓPAI BIZOTTSÁG

**A Bizottság közleménye a védelmi és biztonsági célú kooperatív beszerzésekre vonatkozó
iránymutatásról (a honvédelem és biztonság területén odaítélt szerződésekről szóló 2009/81/EK
irányelv)**

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2019/C 157/01)

1. BEVEZETÉS

Az utóbbi pár évben számos alkalommal elhangzott, mennyire fontos megerősíteni az európai védelmi együttműködést, többek között a közbeszerzés területén. 2013. decemberi következtetéseiben ⁽¹⁾ az Európai Tanács és a 2016. júliusi EU–NATO együttes nyilatkozat ⁽²⁾ – többek között – hangsúlyozta, hogy a fokozódó biztonsági kihívásokra, az új védelmi rendszerek egyre növekvő költségeire, a tagállamok költségvetési korlátaira, valamint az uniós védelmi ágazatban tapasztalható nagy mértékű párhuzamosság és széttagoltság problémájára a védelmi együttműködés megszilárdítása jelenti a legjobb megoldást.

A védelmi célú közbeszerzésről szóló 2009/81/EK irányelv ⁽³⁾ értékeléséről szóló, 2016. november 30-án közzétett bizottsági jelentés ⁽⁴⁾ azzal a következtetéssel zárult, hogy az említett irányelv (a továbbiakban: az irányelv) nem akadályozza a csoportos közbeszerzéseket. E következtetés a tagállami szakértőkkel folytatott egyeztetéseken és az érdekelt felekkel folytatott konzultációk eredményein alapult. A következtetés kidolgozásakor a Bizottság az Európai Védelmi Ügynökség (EDA) értékelését ⁽⁵⁾ is figyelembe vette, amely szerint a védelmi együttműködési kezdeményezések elindításával összefüggő problémák leginkább egyéb tényezőknek tulajdoníthatók, ilyenek például a védelmi költségvetési megszorítások, a költségvetési ciklusok elégtelen összehangolása, illetve a követelmények harmonizációjának hiánya.

Az értékelésben ugyanakkor szerepelt az a bejelentés, miszerint a Bizottság iránymutatást fog nyújtani ezzel kapcsolatban. Ugyanez a bejelentés a szintén 2016 novemberében elfogadott európai védelmi cselekvési tervben ⁽⁶⁾ is szerepelt. E közleménnyel a Bizottság eleget tesz az irányelv értékeléséről szóló jelentésben és az európai védelmi cselekvési terv keretében tett kötelezettségvállalásnak.

A Bizottság továbbá úgy véli, hogy egyértelművé kell tenni a két vagy több tagállam által lebonyolított kooperatív beszerzések esetében rendelkezésre álló alternatívákat, így ösztönözve a tagállami hatóságokat arra, hogy maradéktalanul kihasználják az irányelv által biztosított lehetőségeket a védelem területén és az érzékeny biztonsági kérdésekben.

Az európai védelmi cselekvési terv keretében 2017 júniusában tett bejelentésnek megfelelően a Bizottság közleményt ⁽⁷⁾ adott ki az Európai Védelmi Alap felállításáról. Ez az alap egy kutatási és egy képességfejlesztési keretből áll.

⁽¹⁾ Az Európai Tanács 2013. december 20-i következtetései (EUCO 217/13), <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-217-2013-INIT/hu/pdf>.

⁽²⁾ Az Európai Tanács elnökének, az Európai Bizottság elnökének és az Észak-atlanti Szerződés Szervezete főtákarának 2016. július 8-i együttes nyilatkozata, https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133163.htm.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/81/EK irányelve (2009. július 13.) a honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló, ajánlatkérő szervek vagy ajánlatkérők által odaítélt szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, valamint a 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelv módosításáról (HL L 216., 2009.8.20., 76. o.).

⁽⁴⁾ A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a honvédelem és biztonság területét érintő közbeszerzésekről szóló 2009/81/EK irányelv 73. cikke (2) bekezdésének való megfelelés érdekében az említett irányelv végrehajtásáról, COM/2016/0762 final.

⁽⁵⁾ A tagállamokkal megvitatásra került szakértői és nemzeti fegyverkezési igazgatói szinten.

⁽⁶⁾ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Európai védelmi cselekvési terv, COM(2016) 0950 final.

⁽⁷⁾ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az Európai Védelmi Alap felállítása, COM(2017) 295 final.

Az Európai Tanács 2017. június 22–23-i következtetései⁽⁸⁾ az európai védelmi ipar együttműködése alapján jóváhagyták a fent említett kezdeményezéseket. Azt követően, hogy sikerült megállapodásra jutniuk, a társjogalkotók 2018. július 18-án elfogadták az európai védelmi ipari fejlesztési program létrehozásáról szóló rendeletet⁽⁹⁾. Mindeközben az együttműködésen alapuló védelmi célú kutatást támogató előkészítő intézkedés (PADR) a 2017. április 11-én és 2018. március 9-én elfogadott első két munkaprogram keretében már 2017 óta eredményesen működik.

A 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret összefüggésében a Bizottság 2018. június 13-án elfogadta az Európai Védelmi Alap létrehozásáról szóló rendeletre irányuló javaslatot⁽¹⁰⁾, amely az együttműködésen alapuló védelmi kutatás-fejlesztési projektek támogatása céljából 13 milliárd EUR összegű teljes költségvetést javasol az említett időszakra.

Ezeket a fejleményeket szem előtt tartva a Bizottság megerősíti, hogy a tagállamoknak szorosabban együtt kell működniük a védelmi beszerzések területén. E közlemény az irányelv vonatkozó rendelkezései alapján iránymutatást ad a kooperatív védelmi beszerzésekkel kapcsolatos különböző lehetőségekről. Adott esetben figyelembe veszi a közbeszerzésről szóló 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv⁽¹¹⁾ rendelkezéseit, amennyiben azok iránymutatással szolgálhatnak arra vonatkozóan, hogy miként kezelendők bizonyos, az irányelv által csak részben szabályozott kérdések. E közlemény közzétételével a Bizottság tájékoztatást kíván adni a tagállami ajánlatkérő szervezeteknek arról, hogy miként növelhető a jogbiztonság és csökkenthető minimálisra az uniós közbeszerzési jogszabályoknak való meg nem felelés kockázata (az észlelt kockázatokat is beleértve). A Bizottság úgy véli, hogy ennek pozitív hatása lesz a tagállamok kooperatív védelmi beszerzéseire.

Ez a közlemény megvizsgálja azokat a lehetőségeket, amelyeket a védelmi beszerzésekről szóló irányelv és a közbeszerzésről szóló 2014/24/EU irányelv kínál a tagállamok számára a kooperatív beszerzések lebonyolításához. Kísérletet tesz arra, hogy a kooperatív védelmi beszerzések lehetséges forgatókönyveit illetően olyan példákat mutasson be, amelyek mindkét irányelv rendelkezései alapján végrehajthatók. E forgatókönyvek bizonyos vonatkozásokban eltérnek egymástól, van azonban egy nagyon fontos közös elemük: valamennyit olyan helyzetek jellemzik, amelyekben két vagy több tagállam (adott esetben egy vagy több harmadik országgal együttműködve) *ad hoc* vagy strukturált megállapodások keretében együttműködik annak érdekében, hogy saját felhasználásra katonai felszereléseket (vagy szolgáltatásokat) vásároljon.

Érdemes megjegyezni, hogy az e közleményben tárgyalt kooperatív beszerzésekkel kapcsolatos forgatókönyvek elvileg mind a katonai felszerelések, mind az érzékeny biztonsági berendezések területén alkalmazandók, mivel az irányelv mindkét területre⁽¹²⁾ vonatkozik.

E közlemény a védelmi beszerzésekről szóló irányelv rendelkezéseit helyezi középpontba. A közlemény nem tér ki más kérdésekre, például a műszaki követelmények összehangolására, a nemzeti költségvetési ciklusok összehangolására, illetve más jogi és adminisztratív kérdésekre, amelyek igen jelentős hatást gyakorolhatnak a kooperatív védelmi beszerzésekre. Az Európai Védelmi Ügynökség számos ilyen jellegű kérdésben együttműködik a tagállamokkal. A közlemény az Európai Védelmi Ügynökség kooperatív védelmi beszerzésekről szóló Vademecumát (eredeti közzétételi dátuma: 2015. április) is figyelembe veszi.

A közlemény jogilag nem kötelező erejű. Az uniós jog jogilag kötelező érvényű értelmezése az Európai Unió Bíróságának a kizárólagos hatáskörébe tartozik.

E közlemény 3. szakasza felváltja a „Védelmi és biztonsági vonatkozású kizárások” című, 2010. évi iránymutató feljegyzés⁽¹³⁾ „Együttműködési programok” című 3.3. pontját és a 2010. évi „Kutatás és fejlesztés” iránymutató feljegyzés⁽¹⁴⁾ 6. pontját, 4. szakasza pedig az említett, 2010. évi iránymutató feljegyzés⁽¹⁵⁾ „A nemzetközi szervezetek szerződésodaítelési szabályai” című 2.4. szakaszának a helyébe lép.

⁽⁸⁾ <http://www.consilium.europa.eu/media/23985/22-23-euco-final-conclusions.pdf>

⁽⁹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1092 rendelete (2018. július 18.) az Unió védelmi iparának versenyképességét és innovációs képességét támogató európai védelmi ipari fejlesztési program létrehozásáról (HL L 200., 2018.8.7., 30. o.).
<https://eda.europa.eu/docs/default-source/documents/2018-07-18-edidp-regulation-eu-2018-1092.pdf>

⁽¹⁰⁾ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az Európai Védelmi Alap létrehozásáról, COM/2018/476 final – 2018/0254 (COD).

⁽¹¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/24/EU irányelve (2014. február 26.) a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 94., 2014.3.28., 65. o.).

⁽¹²⁾ Az irányelv hatályát a 2. cikk határozza meg.

⁽¹³⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/15408/attachments/1/translations/>

⁽¹⁴⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/14833/attachments/1/translations/>

⁽¹⁵⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/15408/attachments/1/translations/>

2. OLYAN ELJÁRÁSOK, AMIKOR A TAGÁLLAMOK KÖZÖSEN JÁRNAK EL

Ez a szakasz a különböző tagállamok ajánlatkérő szervei által folytatott közös beszerzések különböző lehetőségeit tekinti át. A közös beszerzés megvalósítható központi beszerző szerv igénybevételével vagy anélkül. Az irányelv 1. cikkének 18. pontja értelmében a központi beszerző szerv lehet európai köztestület vagy tagállami ajánlatkérő szerv/ajánlatkérő (a „vezető szerepű nemzet” forgatókönyv).

2.1. Központi beszerző szerv részvétele nélkül zajló közös beszerzés

Míg az irányelv nem ír elő kifejezetten a két vagy több tagállam ajánlatkérő szerveit érintő közös beszerzési eljárásokra vonatkozó szabályokat, a 2014/24/EU irányelv (különösen annak 39. cikke) által előírt szabályozási környezet azt mutatja, hogy az ilyen közös eljárások megszervezésének lehetősége bizonyos követelmények teljesülése esetén nem összeegyeztethetetlen az irányelv célkitűzéseivel. Ki kell emelni, hogy a közös beszerzési eljárás alkalmazása nem eredményezheti az irányelvben megállapított követelmények megkerülését. E tekintetben úgy tűnik, hogy amennyiben az irányelv hatálya alá tartozó beszerzéseikhez kapcsolódó közös beszerzési eljárásokat az ajánlatkérő szervek a 2014/24/EU irányelv 39. cikkében előírt eljárásokra alapozzák, ezek az eljárások összeegyeztethetők az irányelvvel.

A 2014/24/EU irányelv 39. cikke meghatározza azokat az elemeket, amelyeket közös beszerzési megállapodásokban meg kell határozni: a közös beszerzésben részt vevő felek felelősségi körét, a vonatkozó alkalmazandó nemzeti rendelkezéseket (beleértve a korrekciós intézkedéseket) és a közbeszerzési eljárás belső megszervezését. Az átláthatóság és a jogbiztonság érdekében a közbeszerzési dokumentációban fel kell tüntetni a felelősségi köröket és az alkalmazandó nemzeti jogot.

Amennyiben két vagy több ajánlatkérő szerv együttesen folytatja le egy közbeszerzési eljárás egészét, közösen felelnek az irányelv szerinti kötelezettségeik teljesítéséért. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy – az irányelvből eredő kötelezettségek fényében – valamennyi ajánlatkérő szerv felelősséget visel az eljárás során előforduló esetleges szabálytalanságokért vagy hibákért.

Az irányelv szerinti jogaikkal élni kívánó gazdasági szereplőknek azonban nem szükséges a közös beszerzésben részt vevő összes ajánlatkérő szervhez fordulniuk, csupán a pályázati eljárás lefolytatásáért felelős ajánlatkérő szervhez. A gazdasági szereplőknek tehát csak egyetlen ajánlatkérő szervhez kell fordulniuk.

2.2. Központi beszerző szerv részvételével zajló közös beszerzés

Az irányelv 10. cikke szabályozza az építési beruházások, áruk vagy szolgáltatások központi beszerző szervtől vagy azon keresztül történő beszerzését. Bár a 10. cikk nem ír elő kifejezetten szabályokat a több olyan tagállamot érintő helyzetekre vonatkozóan, amelyek egy központi beszerző szerven keresztül közösen vásárolnak, a szabályozási környezet azt mutatja, hogy az ilyen közös eljárások megszervezésének lehetősége bizonyos követelmények teljesülése esetén nem összeegyeztethetetlen az irányelv célkitűzéseivel. Ki kell emelni, hogy az egyetlen központi beszerző szerv igénybevétele nem eredményezheti az irányelvben meghatározott követelmények megkerülését. Ennélfogva úgy tűnik, hogy a különböző tagállamokból származó több ajánlatkérő szerv által egy központi beszerző szerv útján végrehajtott közös beszerzés a védelmi ágazatban teljes mértékben elfogadható közbeszerzési eszköz, feltéve, hogy az érintett tagállamok közötti megállapodás lehetővé tesz ilyen közös beszerzést.

Az irányelv 1. cikkének 18. pontja a központi beszerző szervet ajánlatkérő szervként/ajánlatkérőként vagy olyan európai köztestületként határozza meg, amely:

- ajánlatkérő szervezetnek/ajánlatkérőknek szánt árukat szerez be és/vagy szolgáltatásokat rendel meg, vagy
- ajánlatkérő szervezetnek/ajánlatkérőknek szánt építési beruházásra, árubeszerzésre vagy szolgáltatásra irányuló szerződéseket ítél oda vagy ilyen keretmegállapodásokat köt ⁽¹⁶⁾.

⁽¹⁶⁾ A közbeszerzésről szóló 2014/24/EU irányelv vonatkozó fogalom meghatározása bizonyos vonatkozásokban eltér ettől. Az említett irányelv 2. cikke (1) bekezdésének 16. pontja szerint a „központi beszerző szerv” olyan ajánlatkérő szerv, amely központosított és – adott esetben – járulékos beszerzési tevékenységet végez, míg ugyanezen irányelv 2. cikke (1) bekezdésének 14. pontja szerint a „központosított beszerzési tevékenység” a következő formák egyikében folytatott, állandó jellegű tevékenység:

- a) ajánlatkérő szervezetnek szánt áruk beszerzése és/vagy szolgáltatások megrendelése;
- b) ajánlatkérő szervezetnek szánt építési beruházásra, árubeszerzésre vagy szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélése vagy ilyen keretmegállapodások kötése.

A központi beszerző szervek bevonásának bizonyos szervezési vonatkozásait a 2014/24/EU irányelv határozza meg, amely egyúttal az elektronikus hírközlésre vonatkozó kötelezettséget is megállapítja.

Így a központi beszerző szerv lehet a közös beszerzésben részt vevő egyik tagállam központi beszerző szerve vagy egy európai köztestület.

2.2.1. Európai köztestület mint központi beszerző szerv

A fent említetteknek megfelelően az irányelv 1. cikkének 18. pontja elismeri, hogy az az európai köztestület, amely maga nem ajánlatkérő szerv/ajánlatkérő, eljárhat a 10. cikk értelmében vett központi beszerző szervként. Az irányelv nem határozza meg az „európai köztestület” fogalmát. Az irányelv (23) preambulumbekkezdése azonban így fogalmaz: „Ugyanakkor a tagállamoknak biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy szabadon kinevezzenek központi beszerző szervnek olyan európai köztestületeket, amelyek nem tartoznak ezen irányelv hatálya alá, mint például az Európai Védelmi Ügynökség, feltéve, hogy ezen szervek olyan beszerzési szabályokat alkalmaznak a beszerzésekre, amelyek megfelelnek ezen irányelv valamennyi rendelkezésének.”

Abban az esetben, ha a központi beszerző szerv önmagában nem ajánlatkérő szerv, az ajánlatkérő szervek kötelesek biztosítani, hogy a központi beszerző szerv által alkalmazott szabályok megfeleljenek az irányelv szabályainak. E sajátosságon kívül az európai köztestületek központi beszerző szervként való igénybevitelére vonatkozó szabályok megegyeznek az ajánlatkérő szerv/ajánlatkérő központi beszerző szervként való igénybevitelére vonatkozó azon szabályokkal, amelyek az alábbi bekezdésben leírtak szerint ajánlatkérő szervnek/ajánlatkérőnek minősülnek.

2.2.2. A „vezető szerepű ország” forgatókönyv

A „vezető szerepű ország” forgatókönyv olyan helyzetre utal, amelyben két vagy több tagállam olyan közös beszerzést hajt végre, amelyet az egyik részt vevő tagállam központi beszerző szervként eljáró ajánlatkérő szerve/ajánlatkérője szervez meg.

a) A központi beszerző szervekre és igénybevevőikre alkalmazandó jog és a rájuk háruló feladatok

Bár az irányelv nem tartalmaz konkrét rendelkezéseket a „vezető szerepű ország” forgatókönyvre vonatkozóan, a Bizottság véleménye szerint a 2014/24/EU irányelv (különösen annak 39. cikke) által előírt szabályozási környezet azt mutatja, hogy a „vezető szerepű ország” forgatókönyv szerinti közös beszerzések megszervezésének lehetősége bizonyos követelmények teljesülése esetén nem összeegyeztethetetlen az irányelv célkitűzéseivel. Ki kell emelni, hogy a „vezető szerepű ország” forgatókönyv alkalmazása nem eredményezheti az irányelvben megállapított követelmények megkerülését. E tekintetben a Bizottság úgy véli, hogy a követelmények ilyen megkerülése kizárható olyan esetekben, amikor az irányelv hatálya alá tartozó beszerzései vonatkozásában az ajánlatkérő szerv értelemszerűen követi a 2014/24/EU irányelv 39. cikkében előírt eljárásokat.

Ezért olyan helyzetben, amikor két vagy több tagállam közös beszerzést hajt végre, amelyet az egyik részt vevő tagállam központi beszerző szervként eljáró ajánlatkérő szerve/ajánlatkérője szervez meg, a közös beszerzést a központi beszerző szerv helye szerinti tagállam nemzeti rendelkezéseivel összhangban kell lebonyolítani (a 2014/24/EU irányelv 39. cikkének (4) bekezdése). Ezen túlmenően – a 2014/24/EU irányelv 39. cikkének (4) bekezdéséhez hasonlóan – a részt vevő tagállamok közötti megállapodásoknak a következőket kell meghatározniuk: a központi beszerző szerv és más ajánlatkérő szervek felelősségi köre, a vonatkozó alkalmazandó nemzeti rendelkezések (beleértve a korrekciós intézkedéseket) és a közbeszerzési eljárás belső megszervezése. Az átláthatóság és a jogbiztonság érdekében a közbeszerzési követelményekben és dokumentációban fel kell tüntetni a felelősségi köröket és az alkalmazandó nemzeti jogot.

b) Az irányelvnek való megfelelésért viselt felelősség

Az irányelvnek való megfelelésért viselt felelősség megosztását illetően a 10. cikk így rendelkezik: „Azokat az ajánlatkérő hatóságokat/szerveket, amelyek valamely központi beszerző szervtől vagy azon keresztül rendelnek meg építési beruházást, vásárolnak árut és/vagy rendelnek meg szolgáltatást, úgy kell tekinteni, mint amelyek megfelelnek ennek az irányelvnek, amennyiben a központi beszerző szerv is megfelel az irányelvnek.” Ez azt jelenti, hogy az építési beruházásokat, árut vagy szolgáltatásokat egy központi beszerző szervtől vagy azon keresztül beszerző ajánlatkérő szerv mindaddig teljesíti az irányelvből eredő kötelezettségeit, amíg az a központi beszerző szerv, amely a beszerzést lebonyolítja vagy amelyen keresztül a beszerzés történik az átvitt nemzeti jogszabályok révén alkalmazza az irányelvet.

Előfordulhatnak olyan helyzetek, amikor a központi beszerző szerv a többi ajánlatkérő szerv részére csak a közbeszerzési eljárás bizonyos részeit bonyolítja le. Ez például akkor fordulhat elő, ha a központi beszerző szerv a keretmegállapodás odaítéléséért, az egyes ajánlatkérő szervek pedig az e keretmegállapodáson alapuló egyedi szerződések odaítéléséért folyó verseny újraindításáért viselnek felelősséget. Ilyen esetekben a központi beszerző szervet igénybe vevő ajánlatkérő szervek a közbeszerzési eljárás általuk lebonyolított részei tekintetében kizárólagos felelősséggel rendelkeznek az irányelv szerinti kötelezettségeik teljesítéséért.

Az érintett tagállamok közötti megállapodásnak lehetővé kell tennie ilyen közös beszerzés megindítását.

3. ÚJ TERMÉKEK KIFEJLESZTÉSÉRE IRÁNYULÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSI PROGRAMOK – AZ IRÁNYELV 13. CIKKÉNEK C) PONTJA

Az irányelv 13. cikkének c) pontja a védelmi együttműködésre irányuló kezdeményezések egy meghatározott kategóriájához kapcsolódik. Különleges kizárásról rendelkezik a kutatáson és fejlesztésen alapuló együttműködési programok tekintetében. Az irányelv nem alkalmazandó a „legalább két tagállam által közösen folytatott, új termék kifejlesztésére irányuló, illetve adott esetben e termék teljes életciklusára vagy annak egy részére vonatkozó kutatáson és fejlesztésen alapuló együttműködési programok keretében odaítélt szerződések[re].”

E kizárás elismeri az európai katonai képességek megszilárdítására és az erős és versenyképes európai védelmi technológiai és ipari bázis (EDTIB) létrehozására irányuló együttműködési programok nagy jelentőségét, mivel az ilyen programok „hozzájárulnak új technológiák kifejlesztéséhez, és fedezik a bonyolult fegyverrendszerekkel kapcsolatos magas kutatási és fejlesztési költségeket” (az irányelv (28) preambulumbekzdése).

Az irányelv 11. cikke egyértelművé teszi, hogy: „Az ebben a szakaszban említett szabályok, eljárások, programok, megállapodások vagy szerződések egyikét sem szabad az irányelv rendelkezéseinek megkerülésére használni.” Ez az irányelv 13. cikke c) pontjának alkalmazására is vonatkozik.

3.1. „Kutatáson és fejlesztésen alapul”

Ahhoz, hogy a 13. cikk c) pontja alkalmazandó legyen, az együttműködési programnak kutatáson és fejlesztésen (a továbbiakban: K+F) kell alapulnia. A 2009/81/EK irányelv alkalmazásában a kutatást és fejlesztést az 1. cikk 27. pontja határozza meg, míg a (13) preambulumbekzdés további magyarázatokkal szolgál.

Az 1. cikk 27. pontja szerint: „Kutatás és fejlesztés»: alap- és alkalmazott kutatásokat, valamint kísérleti fejlesztéseket magában foglaló minden olyan tevékenység, ahol az utóbbi tevékenység technológiai prototípusok, azaz valamely új koncepció vagy technológia teljesítményének a releváns vagy reprezentatív környezetben történő bemutatására szolgáló eszköz megvalósítására is kiterjed.”

A (13) preambulumbekzdés így szól: „Ezen irányelv alkalmazásában a »kutatás és fejlesztés« kifejezésnek magában kell foglalnia az alapkutatást, az alkalmazott kutatást és a kísérleti fejlesztést is. Az alapkutatás kísérleti vagy elméleti munka, amelyet elsősorban a jelenségek vagy megfigyelhető tények háttérével kapcsolatos új ismeretek megszerzésének érdekében folytatnak, anélkül, hogy kilátásba helyeznék azok gyakorlati alkalmazását vagy felhasználását. Az alkalmazott kutatás esetében szintén új ismeretek megszerzése érdekében folytatnak eredeti tevékenységeket. Ez azonban elsődlegesen egy konkrét gyakorlati célkitűzést szolgál. A kísérleti fejlesztés a kutatás és/vagy gyakorlati tapasztalat útján már megszerzett, meglévő ismeretekre alapuló munka, amelynek célja új anyagok, termékek vagy készülékek gyártásának elindítása, új eljárások, rendszerek és szolgáltatások kialakítása, valamint a meglévők jelentős mértékű továbbfejlesztése. A kísérleti fejlesztés kiterjedhet technológiai demonstráló eszközök, azaz olyan készülékek megalkotására, amelyek releváns vagy reprezentatív környezetben mutatják be egy új koncepció vagy új technológia működését. A »kutatás és fejlesztés« nem foglalja magában a gyártás előtti prototípusok és eszközök elkészítését és minősítését, valamint az ipari technológiát, ipari tervezést vagy gyártást.”

Az a feltétel, miszerint az együttműködési programnak a kutatáson és a fejlesztésen kell alapulnia, annyit jelent, hogy a programnak egy kutatás-fejlesztési szakaszt is magában kell foglalnia.

A könnyebb hivatkozás érdekében a 13. cikk c) pontjában szereplő „kutatás[...] és fejlesztés[...]” jellemzően az 1–7. technológiai érettségi szintekre⁽¹⁷⁾ terjed ki. Ezek a technológiai érettségi szintek annyiban vehetők K+F-nek, amennyiben új vagy továbbfejlesztett termékek, anyagok, rendszerek, folyamatok és szolgáltatások kifejlesztése céljából új ismeretek megszerzését vagy a meglévő ismeretek és készségek kombinálását, alakítását, használatát és tesztelését foglalják magukban. A 13. cikk c) pontjának alkalmazásában nem szükséges, hogy az együttműködési program olyan tevékenységeket foglaljon magában, amelyek lefedik az összes különféle technológiai érettségi szintet. A gyártás előtti prototípus (olyan termékváltozat, amelynek tesztelésével a gyártás kezdete előtti szakaszban kiszűrhetők a problémák és finomhangolhatók a gyártási folyamatok) elkészítése azonban az irányelv alkalmazásában nem tekinthető kutatási és fejlesztési tevékenységnek.

Egyértelművé kell tenni, hogy a K+F irányelv szerinti meghatározása nem sérti a K+F más uniós jogi aktusban szereplő meghatározásait.

3.2. Új termék kifejlesztése

A 13. cikk c) pontja alkalmazásának egyik feltétele a program célja, nevezetesen egy új termék kifejlesztése.

⁽¹⁷⁾ A technológiai érettségi szintek leírását a Horizont 2020 keretprogram tartalmazza: http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2014_2015/annexes/h2020-wp1415-annex-gr-tr_en.pdf.

A 13. cikk c) pontja tágabb célkitűzéseivel – vagyis az új technológiák kifejlesztésével és a bonyolult fegyverrendszerekkel kapcsolatos magas kutatási és fejlesztési költségek fedezésével – összhangban a meglévő termékek korszerűsítésére irányuló kutatáson és fejlesztésen alapuló, együttműködés keretében készülő termékek bizonyos körülmények között szintén e rendelkezés hatálya alá tartozhatnak. Ahhoz, hogy a 13. cikk c) pontja alkalmazható legyen, a szóban forgó korszerűsítésnek jelentős változásokat vagy a termék jelentős javulását kell eredményeznie. Az ilyen változtatások vagy fejlesztések értékelésének releváns szempontjai közé tartozhatnak a következők: a meglévő felszerelést érintő jelentős változások; a felszerelés új funkcióinak terjedelme; a platformok szerkezeti változásai.

3.3. Az életciklus későbbi szakaszai

Az új termék kifejlesztése mellett a program a 13. cikk c) pontja szerint kiterjedhet a termék életciklusának későbbi szakaszaira vagy azok egy részére, például a gyártás előtti prototípus előállítására, a gyártásra vagy a karbantartásra. Az életciklus ilyen későbbi szakaszaira vonatkozó szerződések a kizárás hatálya alá tartoznak, feltéve, hogy az együttműködési program keretében is odaítélik őket. Ezzel szemben egy olyan tagállamnak, amely részt vesz a kutatás-fejlesztési szakaszban, de úgy dönt, hogy a termék életciklusának későbbi szakaszaira vonatkozó beszerzéseit külön végzi, e szerződések odaítélése során alkalmaznia kell az irányelvet.

3.4. Együttműködési program keretében odaítélt szerződések

A 13. cikk c) pontja a K+F-en alapuló együttműködési program keretében tagállami ajánlatkérő szerv/ajánlatkérő által vagy nevében odaítélt valamennyi szerződésre vonatkozik, amennyiben a szerződés eleget tesz az említett rendelkezés egyéb feltételeinek. E tekintetben a (28) preambulumbekkezdés kifejezetten kimondja, hogy a 13. cikk c) pontja szerinti kizárás vonatkozik a K+F-en alapuló olyan programokra, amelyek végrehajtása nemzetközi szervezetek vezetésével zajlik, például a Közös Fegyverkezési Együttműködési Szervezet (*Organization conjointe de coopération en matière d'armement*, OCCAR) vagy NATO-ügynökségek, vagy uniós ügynökségek – mint például az Európai Védelmi Ügynökség (EDA) – vezetésével, amelyek azután a tagállamok nevében ítélnék oda szerződéseket. Ugyanez vonatkozik a saját nevükben és legalább egy másik tagállam nevében eljáró tagállami ajánlatkérő szervek/ajánlatkérők által a „vezető szerepű nemzet” modell keretében odaítélt szerződésekre.

A szerződések odaítélése „együttműködési program keretében” történik, amennyiben azokat az együttműködési program tekintetében irányadó megállapodások által e célra kijelölt szerv vagy szervek ítélik oda, méghozzá az ilyen megállapodásokban foglalt szabályoknak és eljárásoknak megfelelően. Ha több olyan megállapodás létezik, amelyek mindegyike az adott program különböző szakaszait érinti, vagy amennyiben változás áll be a részt vevő tagállamok összetételében (feltéve, hogy legalább két tagállam részese a programnak), mindezek nem zárják ki, hogy e feltétel teljesüljön a 13. cikk c) pontjának alkalmazhatósága tekintetében.

3.5. A „legalább két tagállam által közösen folytatott” programok

Az együttműködési programok kötelezően „legalább két tagállam által közösen folytatott” programok. A részvételt nem feltétlenül kell uniós tagállamokra korlátozni. Más szóval a kivétel a harmadik országok részvételével megvalósuló együttműködési programokra is vonatkozik, amennyiben azokban részt vesz legalább két tagállam. Mindenesetre – és összhangban a 11. cikkel – a „közösen folytatott” és az „együttműködési program” kifejezések arra utalnak, hogy a programnak egy tényleges együttműködési koncepción kell alapulnia. Az együttműködési programokban való részvételt tehát úgy kell értelmezni, hogy az több, mint pusztán felszerelés beszerzése, mivel magában foglalja különösen a technikai és pénzügyi kockázatok és lehetőségek arányos megosztását, valamint a program irányításában és a vele kapcsolatos döntéshozatalban való részvételt. Tekintettel a tagállamok védelmi költségvetései között tapasztalható különbségekre és az egyes tagállamok fegyveres erőinek igényeire, az együttműködési programokhoz való egyéni hozzájárulás mértéke jelentősen eltérhet. Ezért annak értékelésekor, hogy egy program tényleges együttműködési koncepción alapul-e, a 13. cikk c) pontjának alkalmazása céljából mennyiségi szemlélet alkalmazása helyett elsősorban a program együttműködési jellegét és az egyes tagállamok részvételének színvonalát kell megvizsgálni.

Az uniós intézmények vagy ügynökségek által irányított, vagyis az uniós szabályoknak megfelelően végrehajtott és az uniós költségvetésből finanszírozott (vagy olyan nemzetközi szervezet által finanszírozott, amelynek legalább két tagállam részes fele) K+F-programok a 13. cikk c) pontja értelmében vett, legalább két tagállam által közösen folytatott együttműködési programnak minősülnek. Egy ilyen program – bármely K+F-programhoz hasonlóan – folytatható a K+F utáni szakaszokban, és ebben az esetben a nyomkövetési program keretében odaítélt szerződések a 13. cikk c) pontja alapján szintén kizárhatók (lásd a fenti 3.3. szakaszt).

3.6. Később csatlakozó tagállamok

A K+F-en alapuló együttműködési programokban történő tagállami részvétel ösztönzése céljából a 13. cikk c) pontja szerinti kizárást úgy kell értelmezni, mint amely lehetővé teszi valamely tagállam számára, hogy a K+F-szakasz végét követően, a termék életciklusának későbbi szakaszaiban csatlakozzon egy ilyen programhoz, feltéve, hogy az adott program teljes jogú tagjává válik. Ez annyit jelent, hogy részvétele a többi részt vevő tagállammal kötött megállapodás révén válik hivatalossá, és ennek következtében az új tagállam rendelkezik az együttműködési program tagjai számára fenntartott konkrét jogokkal és kötelezettségekkel. Az irányelv 11. cikkével összhangban a később csatlakozó tagállam(ok) részvételének a programban való tényleges részvételnek kell lennie, ami által megelőzhető az irányelv rendelkezéseinek megkerülése. Ebben az esetben az érintett tagállamnak be kell jelentenie a programhoz való csatlakozását.

3.7. A Bizottság értesítése

A 13. cikk c) pontjának utolsó része felsorolja azokat az információkat, amelyekről a tagállamoknak a program lezárásakor tájékoztatniuk⁽¹⁸⁾ kell a Bizottságot. Noha az irányelv nem határozza meg, hogy a K+F-részesedésre, a költségmegosztásra és a beszerzések tervezett arányára vonatkozó információknak mennyire kell részletesnek lenniük, a szóban forgó rendelkezést általános jelentéséből kiindulva úgy kell értelmezni, hogy elegendő információval kell szolgálni az alábbiak bizonyításához:

1. a program a fenti 3.2. szakaszban említett feltételeknek megfelelő új termék vagy fejlettebb termék kifejlesztésére irányul;
2. a tagállamoknak az irányelv 11. cikke szerinti részvétele nem csupán szimbolikus hozzájárulás egy nemzeti programhoz, hanem tényleges részvételt képez.

Ennek érdekében a tájékoztatás során részletezni kell legalább a kutatás-fejlesztési kiadásoknak a program összköltségéhez viszonyított arányát, valamint a költségmegosztási megállapodást. Tagállamonként meg kell adni a szándékolt beszerzések arányát, amennyiben ezek az információk a tájékoztatás időpontjában már rendelkezésre állnak.

Az általuk küldendő tájékoztatásért a tagállamok viselnek felelősséget. Azon tagállamoknak, amelyek valamely együttműködési programhoz annak kezdeti fázisai után – így például a K+F-szakasz befejezése utáni szakaszokban – csatlakoznak, be kell jelenteniük a Bizottságnak a programhoz való csatlakozásukat (adott esetben másolatba téve a többi részt vevő tagállamot).

A bejelentéseket postai úton, illetve a DG GROW (G3 egység) részére e-mailben lehet elküldeni. Az értesítések e-mail-címe: GROW-DEFENCE@ec.europa.eu.

Postacím:

European Commission
DG GROW/G3
1049 Bruxelles/Brussels
BELGIQUE/BELGIË

Ami a tájékoztatás időzítését illeti, a 13. cikk c) pontja egyértelműen úgy rendelkezik, hogy a tájékoztatásra az „együttműködési program létrehozása esetén” kell sort keríteni. Ez annyit jelent, hogy a tájékoztatást a különböző tagállamok közötti együttműködési program létrehozását követően haladéktalanul meg kell küldeni. A tájékoztatásnak mindenestre a szerződések odaítélése előtt kell megtörténnie.

4. NEMZETKÖZI SZERVEZETEKEN KERESZTÜL TÖRTÉNŐ BESZERZÉS – AZ IRÁNYELV 12. CIKKÉNEK C) PONTJA

Az irányelv nem határozza meg a „nemzetközi szervezet” fogalmát. A „Defence- and Security-specific exclusions” (Védelmi és biztonsági vonatkozású kizárások) című, 2010. évi iránymutató feljegyzés⁽¹⁹⁾ a következőre utalt: „a szuverén államok vagy kormányközi szervezetek közötti szerződéssel létrehozott, saját szervezeti szabályokkal és struktúrákkal rendelkező, önálló jogi személyiséggel felruházott állandó intézmény”. Az ENSZ Nemzetközi Jogi Bizottsága⁽²⁰⁾ által használt meghatározás: „szerződés vagy a nemzetközi jog által szabályozott más jogi eszköz által létrehozott, saját nemzetközi jogi személyiséggel rendelkező szervezet.”

Az irányelv 12. cikkének c) pontja két kivételt határoz meg.

Az első kivétel értelmében az irányelv nem alkalmazandó a valamely nemzetközi szervezet sajátos eljárási szabályainak hatálya alá tartozó, az adott szervezet saját céljai érdekében történő beszerzést tartalmazó szerződésekre. Az irányelv (26) preambulumbekzdésének utolsó mondata egyértelművé teszi, hogy ez a következőkre vonatkozik: „olyan szerződések[...], amelyeket nemzetközi szervezetek a saját érdekükben ítélnék oda”. Mivel az irányelv címzettjei a tagállamok, és az irányelv nem kötelezhet nemzetközi szervezeteket, a 12. cikk c) pontja értelmében az irányelv szabályai nem alkalmazandók a nemzetközi szervezetek által saját céljaik érdekében és saját részükre lebonyolított beszerzésekre.

A nemzetközi szervezetek által saját céljaik érdekében végrehajtott beszerzések alatt a védelmi felszerelések/szolgáltatások olyan beszerzését kell érteni, amelyeket valamely nemzetközi szervezet saját céljainak vagy küldetésének érdekében, az általában a vonatkozó alapító okiratokban meghatározottak szerint bonyolított le. Más szóval egyértelmű kapcsolatnak kell fennállnia egyfelől a nemzetközi szervezet céljai és küldetése, másfelől a között, ami a szerződés odaítélése kapcsán beszerzésre, illetve meghatározásra kerül.

⁽¹⁸⁾ Ezen információkról kizárólag tagállamok közötti együttműködési program létrehozása esetén kell tájékoztatni a Bizottságot.

⁽¹⁹⁾ A honvédelem és biztonság területén odaítélt szerződésekről szóló 2009/81/EK irányelv – Védelmi és biztonsági vonatkozású kizárások – Iránymutató feljegyzés – Belső Piaci és Szolgáltatási Főigazgatóság, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/15408/attachments/1/translations/>.

⁽²⁰⁾ Yearbook of the International Law Commission 2011, Volume II Part Two, http://legal.un.org/docs/?path=../ilc/publications/yearbooks/english/ilc_2011_v2_p2.pdf&lang=EFS.

A 12. cikk c) pontjában meghatározott második kivétel értelmében az irányelv nem alkalmazandó a következőkre: „*azok a szerződések, amelyeket az adott nemzetközi szervezet eljárási szabályaival összhangban valamely tagállamnak kell odaítélnie*”. Ilyen eset lehet például az, amikor valamely tagállam egy nemzetközi szervezet nevében jár el, vagy e nemzetközi szervezettől pénzügyi hozzájárulást kap a szerződés teljesítéséhez, amely a szóban forgó tagállamot a nemzetközi szervezet egyedi eljárási közbeszerzési szabályainak alkalmazására kötelezi.

A 11. cikk egyértelművé teszi, hogy a tagállamoknak a nemzetközi szervezeteken keresztül odaítélt szerződéseket nem szabad az irányelv rendelkezéseinek megkerülésére felhasználniuk. A 12. cikk c) pontjában foglalt kivétel igénybevételéhez az e lehetőséggel élni kívánó tagállamnak képesnek kell lennie döntésének megindoklására (annak bizonyítására, hogy a 12. cikk c) pontjában foglalt feltételek teljesülnek).

5. AZ ÁLLAMOK MEGLÉVŐ KÉPESSÉGEINEK EGYMÁSHOZ VALÓ KÖZELÍTÉSE

Az irányelv egyes rendelkezései kifejezetten olyan helyzetekre vonatkoznak, amikor egy adott védelmi együttműködési kezdeményezést legalább két tagállam hozott létre. Ilyen rendelkezés például a 13. cikk c) pontja, amelynek tárgyai a legalább két tagállam által közösen folytatott K+F-en alapuló új termék kifejlesztésére irányuló együttműködési programok (lásd a 3. szakaszban lévő leírást).

Adódhatnak olyan helyzetek is, amikor a más tagállamokkal vagy egy harmadik országgal való együttműködésre és a képességkonvergencia folyamatának megindítására vonatkozó döntés (pl. „összevonás és megosztás”) meghozatalára akkor kerül sor, amikor a szóban forgó katonai képesség már használatban van az adott államban vagy országban.

5.1. Későbbi szakaszban kialakított védelmi együttműködés

A védelmi együttműködés kialakításához szükség lehet arra, hogy valamely tagállam olyan képességet vásároljon, amely egy másik tagállamnak vagy egy harmadik országnak már a tulajdonában van. Ha a beszerzés e másik állam vagy ország készletéből történik, az irányelv a 13. cikk f) pontja szerint nem alkalmazandó erre a beszerzésre. A kormányok közötti szerződésekről szóló bizottsági közlemény⁽²¹⁾ ismerteti az ilyen helyzetekben alkalmazandó szabályokat és bevált gyakorlatokat.

5.2. Hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárás – 28. cikk (1) bekezdés e) pont

A kormányok között lebonyolított beszerzések mellett a felszerelések közvetlenül az adott berendezés gyártójától is megvásárolhatók. Az irányelv 28. cikke (1) bekezdésének e) pontja előírja, hogy az ajánlatkérő szerv/ajánlatkérők hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás útján építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásra irányuló szerződéseket akkor ítéldhetnek oda, „*ha műszaki, illetve a kizárólagos jogok védelmével kapcsolatos okokból a szerződés csak egy meghatározott gazdasági szereplőnek ítéldhető oda.*”

Az irányelv 30. cikkének (3) bekezdésében előírtak szerint ezen eljárás alkalmazását indokolni kell a szerződés odaítéléséről szóló hirdetményben⁽²²⁾.

Az irányelv (52) preambulumbekkezdése további magyarázatokkal szolgál az irányelv 28. cikke (1) bekezdésének e) pontjával kapcsolatban, valamint példákat hoz olyan helyzetekre, amikor a szerződés csak egy meghatározott gazdasági szereplőnek ítéldhető oda. Az említett preambulumbekkezdés így szól: „Előfordulhat, hogy az ezen irányelv hatálya alá eső egyes beszerzések esetében csak egyetlen egy gazdasági szereplő képes a szerződés teljesítésére, mert kizárólagos joggal rendelkezik vagy technikai okokból. Ilyen esetekben az ajánlatkérő szervnek/ajánlatkérőnek biztosítani kell azt a jogot, hogy közvetlenül ennek az egyetlen gazdasági szereplőnek ítéldjen oda szerződéseket vagy kössön vele keretmegállapodásokat. Szigorúan kell meghatározni és minden esetben külön meg kell indokolni ugyanakkor azokat a technikai okokat, amelyek alapján a szerződést csak egyetlen egy gazdasági szereplő tudja végrehajtani. Ilyen ok lehet például az, hogy a kiválasztott gazdasági szereplőtől eltérő jelentkező számára a meghatározott cél megvalósítása technikailag gyakorlatilag lehetetlen, vagy olyan különleges know-how, eszközök vagy módszerek alkalmazására van szükség, amelyekkel csak egy gazdasági szereplő rendelkezik. Ez történhet például egy különlegesen bonyolult felszerelés megváltoztatásánál vagy utólagos modernizálásánál. A technikai okok olyan egyedi interoperabilitási vagy biztonsági követelményekből is adódhatnak, amelyeknek a fegyveres vagy a biztonsági erők működésének biztosítása érdekében teljesülniük kell.”

⁽²¹⁾ A Bizottság közleménye – Iránymutatás a honvédelem és a biztonság területét érintő, valamely kormányzat által egy másik kormányzatnak odaítélt szerződésekről (a 2009/81/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 13. cikkének f) pontja), C(2016) 7727 final (HL C 450., 2016.12.2., 1. o.).

⁽²²⁾ Az az ajánlatkérő szerv/ajánlatkérő, amely szerződést ítéld oda vagy keretmegállapodást kötött, a szerződés odaítélésétől, illetve a keretmegállapodás megkötésétől számított 48 napon belül hirdetményt küld a közbeszerzési eljárás eredményéről. A 29. cikkel összhangban megkötött keretmegállapodások esetében az ajánlatkérő szerv/ajánlatkérő nem köteles az említett megállapodáson alapuló minden egyes szerződés esetében hirdetményt küldeni a közbeszerzési eljárás eredményéről. Egyes, szerződés odaítélésére vagy keretmegállapodás megkötésére vonatkozó információk közzétele mellőzhető, amennyiben ezen információ közzétele akadályozná a jogérvényesítést vagy más módon ellentétes volna a közérdekkel (és különösen védelmi és/vagy biztonsági érdekekkel), vagy sértené egy bizonyos – magán vagy állami tulajdonú – gazdasági szereplő törvényes üzleti érdekeit, vagy sértené a gazdasági szereplők közötti tisztességes versenyt.

Mivel a beszerzés az irányelv 28. cikke (1) bekezdésének e) pontja alapján történik, a beszerző tagállam által odaítélt szerződésre a jogorvoslati eljárásokra vonatkozó irányelv (55. és azt követő cikkek) rendelkezései vonatkoznak. Ezen túlmenően minden esetben alaposan ki kell fejteni és meg kell indokolni azokat a technikai okokat, amelyek kizárják a hirdetmény közzétételét, szem előtt tartva azt is, hogy a kivétel alkalmazhatóságát eseti alapon kell mérlegelni és szűken kell értelmezni.

A védelmi ágazatban megvalósuló olyan államközi együttműködés esetén, amikor egy tagállam (közvetlenül a gyártótól) vásárol olyan védelmi képességet, amely az együttműködésben részt vevő valamely másik tagállamnak vagy harmadik országnak már a tulajdonában van, a 28. cikk (1) bekezdése e) pontjának értelmében vett „műszaki” okok például a következő feltételek teljesülése esetén merülhetnek fel:

- Valódi védelmi együttműködési kezdeményezés (pl. „összevonás és megosztás”, közös karbantartás és működés közbeni támogatás, vagy közös művelet) a beszerző tagállam és más tagállamok vagy harmadik országok közötti nemzetközi megállapodással jön létre.
- Erre még a beszerzési stratégiának a beszerző tagállam általi meghatározása előtt kerül sor.
- Miután megvizsgálta, hogy a piacon elérhető hasonló termékek/felszerelések lehetővé – tagállamnak meg kell indokolnia, hogy a másik tagállamban vagy harmadik országban már használatban lévővel azonos felszerelés az egyetlen olyan felszerelés, amelynek beszerzése lehetővé teszi a védelmi együttműködési kezdeményezés megvalósítását. Ez az értékelés lehet például az „Iránymutatás a honvédelem és a biztonság területét érintő, valamely kormányzat által egy másik kormányzatnak odaítélt szerződésekről” című bizottsági közlemény 3. fejezetében (a 2009/81/EK irányelv 13. cikkének f) pontja) előírt piacelemzés is.

A 28. cikk (1) bekezdése e) pontja alkalmazásának fent említett „indokai” nem vonatkoznak azon tagállam eredeti beszerzésére, amely elsőként szerezte meg a szóban forgó képességet.